

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

Kwaliteitsonderzoek

vroegschoolse educatie

Datum vaststelling: 28 juni 2019

Samenvatting

De inspectie heeft op 18 april 2019 een onderzoek uitgevoerd naar de kwaliteit van de vroegschoolse educatie op OBS De Piramide. Vroegschoolse educatie wil zeggen dat er extra aandacht is voor leerlingen in groep 1 en 2 die dat nodig hebben, zoals leerlingen met een risico op een (taal)achterstand.

De reden voor dit onderzoek is dat wij in 2019 de kwaliteit van de voor- en vroegschoolse educatie op kinderdagverblijven en in de groepen 1 en 2 van basisscholen in Nederland in beeld brengen. OBS De Piramide maakt deel uit van de steekproef die we hebben getrokken. Deze samenvatting is geschreven voor ouders en andere belangstellenden.

In hoofdstuk drie van dit rapport beoordelen wij de verschillende onderdelen die belangrijk zijn voor de vroegschoolse educatie. Wij noemen dit standaard. Per standaard beschrijven we wat goed gaat op de school in groep 1 en 2, wat beter kan en soms ook wat beter moet.

Wat gaat goed?

De kwaliteit van de vroegschoolse educatie is voldoende omdat er actief wordt ingezet op het wegwerken van taal- en ontwikkelachterstanden bij de kleuters. Er heerst een prettige sfeer tijdens de les. De kleuters voelen zich op hun gemak en zingen samen met de leraren een liedje. De vroegschool gebruikt een aanpak die gericht is op de ontwikkelingsgebieden van taal, rekenen, motoriek en de sociaal- emotionele ontwikkeling. Ook is er extra aandacht voor het vergroten van de woordenschat. De leraren doen dit aan de hand van verschillende onderwerpen. De leraren geven een duidelijke uitleg en ondersteunen dit door spullen te laten zien. Daardoor zien de kleuters hoe deze spullen heten en waar ze voor gebruikt worden. De leraren kijken naar de ontwikkeling van de kleuters om te zien of ze vooruit gaan. Als er kleuters zijn die onvoldoende leren dan krijgen ze extra hulp om de ontwikkeling verder op weg te helpen.

Wat kan beter?

De vroegschool kan zich verder ontwikkelen door meer uitdaging te geven aan de kleuters die meer aankunnen. Verder is het belangrijk dat er aan het einde van het jaar wordt gekeken of het gelukt is om de achterstanden bij de kleuters weg te werken.

Bestuur: OPSPOOR

Bestuursnummer: 41434

School: OBS De Piramide

Totaal aantal leerlingen: 100

Totaal aantal leerlingen in de groepen 1 en 2: 21

Percentage gewichtenleerlingen op de school 1 oktober 2017: 19%

BRIN: 09ES

en of ze zonder achterstand starten aan groep 3. De school kan nog meer doen door de ouders die moeite hebben met de Nederlandse taal meer te betrekken bij de ontwikkeling van hun kleuters. Een ander punt is dat de leraren van groep 1 en 2 specifiek vve- scholing krijgen omdat ze dit nog niet hebben gehad. Dit kan hen ondersteunen om de kleuters nog beter te helpen in de klas.

Het bestuur heeft onvoldoende aandacht gehad voor het uitvoeren van vve beleid. De school heeft dit zelf opgepakt. Er zijn geen afspraken tussen het bestuur en de vroegschool over de doelen of resultaten, dit kan beter.

Inhoudsopgave

1.	Opzet van het kwaliteitsonderzoek	5
2.	Hoofdconclusie en vervolg	6
3.	Resultaten van het onderzoek in de groepen 1 en 2	7
4.	Reactie van het bestuur	11

1. Opzet van het kwaliteitsonderzoek

De inspectie van het Onderwijs onderzoekt bij een aantal kinderopvangvoorzieningen met gesubsidieerde voorschoolse educatie en op enkele basisscholen met veel doelgroepkinderen in groep 1 en 2 de educatieve kwaliteit, de resultaten en de kwaliteitszorg van deze locaties. Zo ook bij groep 1 en 2 van OBS De Piramide.

Werkwijze

Wij vormen onze oordelen door de onderwijspraktijk van groep 1 en 2 van de school te toetsen aan de standaarden uit het Onderzoekskader 2017 Voorschoolse educatie en Primair Onderwijs.

Standaarden voor de vroegschool	Onderzocht
Onderwijsproces	
OP1 Aanbod	•
OP2 Zicht op ontwikkeling	•
OP3 Didactisch handelen	•
OP6 Samenwerking	•
Kwaliteitszorg en ambitie	
KA1 Kwaliteitszorg	•
KA2 Kwaliteitscultuur	•
KA3 Verantwoording en dialoog	•

Onderzoeksactiviteiten

We hebben observaties uitgevoerd in de groepen 1 en 2, documenten geanalyseerd, gesprekken gevoerd met ouders, leraren groep 1 en 2, interne begeleiders en directieleden.

Aan het eind van de onderzoeksdag hebben wij de resultaten van het onderzoek besproken met de directie van de school en een vertegenwoordiger van het schoolbestuur.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 staan de oordelen, de conclusie en het vervolgtoezicht. Hoofdstuk 3 gaat verder in op de resultaten van het onderzoek op de onderzochte standaarden. In hoofdstuk 4 is de reactie van het bestuur op het onderzoek en het rapport opgenomen.

Legenda

Beoordelingen zoals ze in de rapportages worden weergegeven:

- Onvoldoende
- Voldoende
- Goed

2 . Hoofdconclusie en vervolg

In dit hoofdstuk geven we de oordelen en de conclusie van het onderzoek in groep 1 en 2 van OBS De Piramide.

Conclusie

De kwaliteit van de vroegschoolse educatie op basisschool de Piramide is van voldoende niveau.

De directeur, interne begeleider en de leraren van groep 1-2 zijn betrokken en creëren een prettig pedagogisch klimaat voor de kleuters om te komen tot leren. Het team kijkt naar de verschillende startniveaus van de kleuters en past hier het aanbod zoveel mogelijk op aan. Er komen nog relatief veel kleuters binnen met een (taal)achterstand. Daarom wordt extra ingezet op de taal- en woordenschatontwikkeling. Sinds dit schooljaar wordt er een intakegesprek gevoerd met de ouders om de kleuters nog beter in beeld te krijgen. Ouders worden tussentijds geïnformeerd over de ontwikkelingen van hun kleuters. Het team heeft nieuw beleid ingevoerd en geïmplementeerd gericht op vve en het wegwerken van de achterstanden. Er zijn mooie stappen gezet in een korte periode, maar het is nog te vroeg om uitspraken te doen over het effect. Een gemeenschappelijke doelstelling is het wegwerken van (taal)achterstanden van doelgroepkleuters zodat zij op een zelfde niveau als niet doelgroep kleuters starten aan groep 3.

Context

Basisschool de Piramide is de enige openbare basisschool van Edam-Volendam. De school heeft één groep 1-2. De kleutergroep bestaat uit 21 kleuters, waarvan 12 doelgroepkleuters. De vroegschool zet zich in voor het welbevinden en de brede ontwikkeling van de kleuters.

Basisschool de Piramide is een school in ontwikkeling. De school heeft een roerige tijd achter de rug vanwege diverse wisselingen. De leraren van groep 1 en 2 zijn gestart aan hun tweede schooljaar. De directie is ook nieuw en heeft de afgelopen periode de focus gelegd op het creëren van rust, stabiliteit en vertrouwen. Dit is gelukt waardoor er mede stappen zijn gemaakt ten aanzien van het vve-beleid.

3. Resultaten van het onderzoek in de groepen 1 en 2

In dit hoofdstuk geven wij per kwaliteitsgebied de oordelen en de resultaten van het onderzoek in groep 1 en 2 van OBS De Piramide.

3.1. Onderwijsproces: inhoudelijke kop

Onderwijsproces	O	V	G
OP1 Aanbod		•	
OP2 Zicht op ontwikkeling		•	
OP3 Didactisch handelen		•	
OP6 Samenwerking		•	

Aanbod

Het aanbod beoordelen we als voldoende. Het aanbod is gebaseerd op een methode die gericht is op de samenhang tussen de ontwikkelingsgebieden van taal, rekenen, motoriek en het stimuleren van de sociaal- emotionele ontwikkeling. De vroegschool werkt met een jaarplanning waarin de thema's zijn weggezet. De leerdoelen zijn vastgelegd in de themaplanning. De vroegschool probeert zoveel mogelijk aan te sluiten bij de onderwijsbehoeften van de kleuters vanaf binnenkomst. Omdat het startniveau van de kleuters wisselend is wordt als aanvulling op de methode ook nog een onderbouwde aanpak ingezet die gericht is op taalontwikkeling en het vergroten van de woordenschat. Het doel is om de (taal) achterstanden van doelgroepkleuters weg te werken zodat zij op een zelfde niveau als niet-doelgroep kleuters kunnen starten aan groep 3. De leraren stemmen de woordenschatontwikkeling af op de themaplanning. De kleuters krijgen een gevarieerd programma aangeboden waarbij ze tijdens de verschillende activiteiten diverse (spel)materialen gebruiken. De speelhoeken zijn uitdagend ingericht wat de kleuters stimuleert tot leren. De vroegschool kan zich verder ontwikkelen door een uitdagend aanbod te creëren voor de kleuters die meer aankunnen ondanks dat ze tot doelgroepkinderen behoren.

Zicht op ontwikkeling

De standaard zicht op ontwikkeling beoordelen we als voldoende. De leraren van groep 1-2 volgen de ontwikkeling van de kleuters vanaf het moment dat ze binnenkomen bij de groep door aan te sluiten op het startniveau. In eerste instantie wordt de overdracht van de voorschoolse voorzieningen in beeld gebracht. Als aanvulling hierop wordt een intakegesprek met ouders gevoerd om een scherper beeld van het kind te krijgen. Sinds dit schooljaar is de taktoets ingevoerd en wordt deze afgenomen bij de kleuters.

Deze acties samen met de observaties tijdens de lessen maakt dat de leraren in staat zijn om het onderwijs af te stemmen op de behoeften van de kleuters. De kleuters zijn ingedeeld in drie verschillende niveaugroepen. De leraren hebben de SLO leerdoelen compleet uitgewerkt en koppelen deze aan de thema's. Tussentijds houden de leraren de ontwikkeling van de kleuters bij door observaties en aantekeningen te maken in de dagplanning. Bij het niet halen van de doelen worden deze herhaald aangeboden. Na afloop van elk thema evalueren de leraren of de vooraf gestelde doelen zijn behaald en registreren dit. Indien er sprake is van een stagnatie en het onvoldoende realiseren van de doelen wordt de intern begeleider betrokken om de aanpak te bespreken. Drie keer per jaar worden groepsbesprekingen gevoerd waar de leraren en de interne begeleider de ontwikkelingen van de kleuters bespreken.

Didactisch handelen

Het didactisch handelen van de leraren in groep 1-2 beoordelen we als voldoende. Aan het begin van de ochtend worden de kleuters en de ouders ontvangen aan de deur. Er heerst een prettig en positief klimaat in de klas. De kleuters voelen zich op hun gemak. De leraren zorgen voor een duidelijke structuur tijdens de lessen waardoor de kleuters weten wat er van hen verwacht wordt. De les start in de grote kring, er worden onder andere liedjes gezongen. Er worden actieve vragen gesteld over het thema om de kleuters te stimuleren tot nadenken. De doelgroepkleuters krijgen vervolgens pre-teaching aangeboden in een kleine kring. Vanwege de inzet van een onderwijsassistent, meerdere malen per week is er een dubbele bezetting gerealiseerd. Hierdoor is het mogelijk om per keer 2 kleuters extra ondersteuning en herhaling te bieden. De leraren geven een heldere uitleg en gebruiken concrete materialen bij de uitleg waardoor het thema en de bijhorende woorden visueel worden gemaakt. De leraren geven complimenten en stimuleren de taalzwakke leerlingen om de woorden zelf ook te herhalen. Door deze constructie is er voldoende afstemming op de onderwijsbehoeften van de kleuters tijdens de les. Tijdens de observaties zijn de leraren aan het woord. Er is ruimte voor groei door de kleuters meer zelf aan het woord te laten. Tijdens de observaties worden vooral kleuters van een vergelijkbaar niveau aan elkaar gekoppeld. Het is een overweging om ook de taalsterke kleuters te combineren met de taalarme kleuters.

Samenwerking

De samenwerking beoordelen we als voldoende. Sinds de komst van de nieuwe directeur is er geïnvesteerd in de relatie en samenwerking met de voorschool waar de meeste kleuters vandaan komen. Er vindt een warme overdracht plaats van de kleuters, maar de directie heeft de ambitie voor een actievere samenwerking. In onderling overleg gaat de voorschoolse voorziening gebruik maken van de methode (in bezit van school) die gericht is op het vergroten van de woordenschat. Hiermee wordt de doorgaande lijn versterkt.

De vroegschool neemt deel aan het breed ondersteuningsoverleg als ze advies nodig hebben bij specifieke ondersteuningsbehoefte van een kleuter. Verder heeft de vroegschool een samenwerking met schoolmaatschappelijk werk, logopedie en een tolk welke prettig verloopt. De inzet van de tolk is sinds dit schooljaar ingezet op initiatief van de directeur. Deze tolk wordt voornamelijk ingezet op het moment dat kleuters een extra ondersteuningsbehoefte blijken te hebben waarbij ouders worden geïnformeerd en betrokken in het proces. De vroegschool neemt verder deel aan de gemeentelijke overleggen. De vroegschool heeft de ambitie om zich te ontwikkelen tot een integraal kindcentrum (IKC). Deze ontwikkeling is nog erg pril en hierin zit nog ruimte voor groei.

3.2. Kwaliteitszorg en ambitie: inhoudelijke kop

 Kwaliteitszorg en ambitie	O	V	G
KA1 Kwaliteitszorg		•	
KA2 Kwaliteitscultuur		•	
KA3 Verantwoording en dialoog		•	

Kwaliteitszorg

De kwaliteitszorg voor de groep 1-2 beoordelen we als voldoende. Voor de komst van de nieuwe directie heeft vve geen specifiek onderdeel uitgemaakt van de kwaliteitszorg. De directie hecht veel waarde aan de zorg voor kwaliteit en een doorgaande lijn met de voorschool en naar groep 3. Het doel is om de (taal) achterstanden van doelgroepkleuters weg te werken zodat zij op een zelfde niveau als niet-doelgroep kleuters starten aan groep 3. Daarom is er op schoolniveau prioriteit gegeven aan het jonge kind. In een kort tijdsbestek zijn er diverse acties ondernomen. Een voorbeeld hiervan is de inzet van een onderwijsassistent waardoor een dubbele bezetting wordt gecreëerd in groep 1-2. Sinds dit schooljaar is er tevens een beleidsplan voor- en vroegschoolse educatie 2018-2020 opgesteld en geïmplementeerd. Het is op dit moment nog te vroeg om de effecten van het uitgevoerde beleid te meten of te monitoren in een trendanalyse, dit staat wel op de planning. Bovendien wordt er schoolbreed (ook in groep 1-2) ingezet op woordenschat, hierbij is externe deskundigheid betrokken. Verder voert de directie klassenobservaties uit bij de groep 1-2 om zicht te houden op de kwaliteit van het didactisch handelen en dit verder te versterken. Vorig jaar is er een tevredenheidsonderzoek uitgevoerd, waarbij het jonge kind niet specifiek is bevraagd. Hier ligt een kans voor de vroegschool om dit verder te ontwikkelen.

Kwaliteitscultuur

De kwaliteitscultuur van de groep 1-2 beoordelen we met een voldoende.

Het team jonge kind is erg gedreven en betrokken bij het ontwikkelen en versterken in de uitvoering van het beleidsplan voor- en vroegschoolse educatie. Na een periode van onrust zijn de leraren van groep 1-2 blij met de stabiele situatie die is gecreëerd mede door de directie. Dit maakt het mogelijk om de kwaliteit van de vroegschoolse educatie verder te ontwikkelen. Schoolbreed wordt er ingezet op het verbeteren van de woordenschat. Hier heeft scholing op plaatsgevonden en er zijn specifieke klassenconsultaties uitgevoerd door de directie en door een externe waarbij de kleutergroep ook betrokken is. Vanwege wisselingen in het team hebben de huidige leraren van groep 1-2 geen scholing gehad in vve, hier ligt nog een kans voor de vroegschool. Ditzelfde geldt ook voor de methode die gebruikt wordt voor het vergroten van de woordenschat; nog niet alle leraren van groep 1-2 hebben deze scholing gevolgd.

Verantwoording en dialoog

De verantwoording en dialoog beoordelen we als voldoende. Er is geïnvesteerd in de relatie en contacten met de ouders. Sinds dit schooljaar worden ouders uitgenodigd voor een intakegesprek op het moment dat hun kind start in groep één. Na 6 tot 8 weken ontvangen ouders opnieuw een uitnodiging voor een gesprek om te bespreken hoe het gaat. Van daaruit worden ouders regelmatig geïnformeerd over de ontwikkelingen van hun kind. Verder ontvangen ouders een digitale nieuwsbrief en krijgen ze woordenlijsten mee naar huis om de taal ook thuis verder te stimuleren. De vroegschool geeft ouders elke ochtend de gelegenheid om de klas in te lopen met hun kinderen. Ouders geven in het gesprek met de inspectie aan dat ze tevreden zijn over de wijze waarop het met hun kinderen gaat in de groep 1-2. Wel zien zij dat er voor een deel van de ouders ondanks de ingezette acties van de vroegschool toch regelmatig een drempel ervaart om bijvoorbeeld actief deel te nemen aan de inloop. De oorzaak hiervan is de taalbarrière. Hier ligt nog een kans voor de vroegschool om zich verder op te ontwikkelen door gericht ouderbeleid uit te voeren.

De vroegschool heeft een verantwoordingsrelatie richting de gemeente en moet daarom specifieke vve gegevens aanleveren. De vroegschool heeft geen verantwoordingrelatie richting het bestuur specifiek op het vve beleid. Het bestuur heeft geen afspraken gemaakt met de vroegschool over bijvoorbeeld doelen en eindresultaten. Het jonge kind is onvoldoende onder de aandacht geweest van het bestuur. De vroegschool heeft dit op eigen initiatief goed opgepakt, maar vanuit de verantwoordingsrelatie richting het bestuur kan dit beter.

4 . Reactie van het bestuur

Hieronder geeft het bestuur een reactie op de uitkomsten van het onderzoek en geeft het bestuur aan hoe de school hiermee ten aanzien van groep 1 en 2 mee aan de slag gaat.

Het onderzoek naar de kwaliteit van de vroegschoolse educatie door de onderwijsinspectie heeft het team als positief en constructief ervaren. In het verslag herkennen wij de school. Met de gegeven feedback en de aanbeveling gaan wij de school verder ontwikkelen. Hieronder vindt u een overzicht van de voorgenomen ontwikkeling.

Aanbod

Om kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong beter te signaleren en begeleiden door mede een uitdagend aanbod te creëren, maken we volgend jaar gebruik van de expertise van Laika. Laika is de bovenschoolse expertise groep, die scholen van ons bestuur begeleidt op het gebied van onderwijs aan kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong.

Samenwerken

De ontwikkeling van een IKC wordt de komende jaren verder uitgewerkt.

Kwaliteitscultuur

De leerkrachten en onderwijsassistenten scholen zich verder in LOGO 3000 (2019 – 2020) en volgen de cursus VVE (2020 – 2021).

Verantwoording en dialoog

Ouders gaan wij meer gericht bij het onderwijs betrekken door:

1. De mogelijkheid om 1 x in de week de woorden van LOGO 3000 te leren/bespreken.
2. Schoolmaatschappelijk werk gaat een thema behandelen tijdens het koffie drinken. De thema's hebben uiteenlopende onderwerpen zoals 'thuis spelen', 'gezond eten', 'grenzen stellen' of 'hulpverlening'. Ook ouders kunnen zelf onderwerpen aandragen. Bij de gemeente ligt de vraag om SMW op onze school te intensiveren. Bekostiging hiervan zou kunnen vanuit het gemeentelijk achterstandenbeleid.
3. VVE thuisprogramma. Bij gemeente Edam – Volendam ligt het verzoek om vanuit het achterstandenbeleid het VVE thuisprogramma door KLAARR uit te voeren. Dit programma wil de koppeling versterken tussen school en thuis.

Inspectie van het Onderwijs
Postbus 2730, 3500 GS Utrecht
T-algemeen 088 6696000
T-loket (voor vragen) 088 6696060

